

Talajból fertőznek

A HÁZIKERTI SZŐLŐKRE JELLEMZŐ LEGINKÁBB AZ INGADOZÓ ÉVENKÉNTI TERMÉSÁTLAG, AMI ELŐSŐRBAN A JÁRVÁNYVESZÉLYES ÉVEKBEN AZ ALACSONY SZINTŰ NÖVÉNYVÉDELMI MUNKÁK KÖVETKEZMÉNYE. A RENDSZERES TERMÉSBIZTONSÁG CSAK A KÜLÖNBÖZŐ VÉDEKEZÉSI MÓDSZEREK ÉS ELJÁRÁSOK EGYÜTTES ALKALMAZÁSÁVAL ÉRHETŐ EL. ENNEK ÉRDEKÉBEN MÁR TELEPÍTÉSKOR LEGYÜNK FIGYELEMMEL A NÖVÉNYVÉDELMI SZEMPONTOKRA IS.

DR. KOLEVA ROSZICA

Lehetőleg ne telepítsünk szőlőt mély fekvésű, Lnehéz, magas talajvízállású talajokra, valamint ültetéskor a szőlősorokat az uralkodó széliránnyal párhuzamosan helyezzük el. A terület előkészítésekor gondosan szedjük ki a gyökérmaradványokat, mert azokon a szőlőtőkék elhalásáért felelős gyökérgombák fordulhatnak elő, amelyek a tőkék korai elhalását okozhatják, ilyen például a fehérpelyhes gyökérgombás és a szegecsfejű gyökérgomba.

A fehérpelyhes gyökérgombás soktápnövényű kórokozó, gazdanövényei a vadon termő és termesztett gyümölcs- és erdei fák, de gyakori a szőlőn is. A szőlő gyökértörzsét, a vastagabb gyökérrészeket támadja meg, a tőke korai elhalását okozza. A tünet legfontosabb jellemzője a tőke gyakori sárgulása, gyenge növekedése, idő előtti pusztulása. A fertőzés következtében a szőlőtőke alapi része folyamatosan pusztul a talajban, az elhalt részekben eleinte fehér,

később barnuló vagy egészen sötét, a gyökérhez hasonló formájú penészes fonalak jelennek meg. A kéregszövetek szétesnek, ez a folyamat folytatódik a farészben, végül az egész tőke elpusztul. A tőkeelhalás után a gyökereken fekete, apró, kemény kitaratóképletek (szkleróciumok) jelennek meg, amelyekből a kórokozó további spóritóképletei fejlődnek. Feladatuk még a tápanyagok raktározása és az időjárási szélsőségek túlélése. A kórokozó előfordulása szorosan összefügg a talaj tulajdonságaival: a szőlő számára nem kedvező, főleg nehéz, kötött talajokon fertőz. A könnyű szerkezetű, száraz talajokon ritkán okoz gondot.

talan eltávolítása telepítés előtt. A talajok füvesítésével, a mély fekvésű, vizes talajon a víz elvezetésével vagy talajjavítással megelőzhető a fertőzés. Amennyi

A fehérpelyhes gyökérgenész kitarató spórája

A gyökérgombával fertőzött tőke lombja sárgul, a növény hamar elpusztul

A szegecsfejű gyökérgomba korábban kis jelentőségű, gyengültségi kórokozónak számított, de az utóbbi években egyre gyakoribb, súlyos fertőzések kiváltója lett az újratelepítéseknél. A szőlőn kívül számos más gazdanövénye is van, például a gyümölcsfák közül az almatermésűek és a csonthéjasok. A gomba főleg a gyökértörzs alapi részét támadja meg, és a tőke elhalását okozza. Az erősen fertőzött vagy elhalt tőkéken a gyökértörzsből szürkésfehér, gömbfejű, valóban szőgre emlékeztető termőtestek jelennek meg. Ez az úgynevezett apotécium, amelyben spóritóképletek, aszkospórák keletkeznek. A szegecsfejű gyökérgomba a talajlakó gombák egyike, amely olyan helyeken gyakori, ahol a szőlő valamilyen okból elpusztult.

nyiben a betegségek megjelennek, a fertőzött tőkét a szomszéd tőkékkel együtt 3-4 m sugarú körben ki kell szedni és el kell égetni.

A szőlőtelepítés előtti általános talajfertőtlenítésre engedélyezett készítmények között a dazomet hatóanyagú Basamid G (40-100 g/m² dózisban 20-25 cm mélyre bedolgozva) a növényparazita fonálférgék, a csírázó gyommagvak és a talajlakó kártevők mellett a kórokozó talajlakó gombák ellen is védelmet nyújt.

Termő szőlőben is fontos a károsítók távoltartására irányuló mechanikai-fizikai, növényápolási munkák rendszeres elvégzése.

Metszéskor lehetőleg laza, gyorsan száradó tőkeformát alakítsunk ki. A nyessedéket a rajta eset-

A szegecsfejű gyökérgomba termőtestei a talajban alakulnak ki

Mindkét kórokozó esetében a védekezés egyetlen hatásos módja a gyökérmaradványok maradék-

Figyeljünk rá, hogy a szaporítóanyag ne legyen agrobaktériumos

Kerüljük a mély fekvésű, nehéz talajt

leg telelő kártevők (levél-, gubacs- és takácsatkák, pajzstetvek, szőlőilonca-lárva) és kórokozók (szőlőlisztharmat, feketerohadás, fenésedés, feketefoltosság, eutipás megbetegedés) megsemmisítése céljából gondosan szedjük össze és távolítsuk el az ültetvényből, vagy felaprítva forgassuk a talajba. Ha sok az agrobaktériumos golyva által fertőzött tőke, a

fertőzési veszély miatt a metszést mindenképpen a nedvkeringés (könnyezés) megindulása előtt fejezzük be! A fertőzés megelőzésére kerüljük még a szőlőnövények mechanikai sérülését. A fertőzött, elpusztult tőkét az ültetvényből távolítsuk el és égetéssel semmisítsük meg. A növényvédelmi munkák eredményességét a tenyészidőszakban nagyban befolyásolja a zöldmunkák (csonkázás, hajtásválogatás, kötözés) időben való elvégzése és az ésszerű tápanyag-utánpótlás. Az egyoldalú nitrogéntrágyázás hajlamossá teszi a szőlőt a betegségekre, emellett elősegíti a takácsatkák káros mértékű felszaporodását. Gyommentes területen lassúbb a betegségek és a kártevők megtelepedése, terjedése.

Kiszorítódsi a talajban

A talajból fertőző gombák ellen kétféleképpen is védekezhetünk. Az egyik lehetőség, hogy mikorrhiza gombát tartalmazó készítménnyel segítjük elő azt, hogy az ültetett fiatal növény gyökerei jótékony gombakapcsolatot alakítsanak ki. Ezáltal kisebb valószínűséggel fertőzik a gyökeret a kórokozó gombák, illetve a javuló víz- és tápanyagfelvétel miatt erőteljesebben fejlődik a növényünk és kevésbé betegszik meg.

Kimondottan a gyümölcsfák és a szőlő tápanyagfelvételét segíti a Symbivit, mikorrhiza gombát tartalmazó készítmény.

Telepítéskor az ültetőgödörbe adagolva kell használni.

A másik biológiai védekezési lehetőség a *Trichoderma asperellum* gomba használata. A Tigrá nevű készítmény kristálycukorra felvitt formában tartalmazza ezt a gombát, ami egyrészt kölcsönösen kedvező együttélést alakít ki a növények gyökerével, másrészt kiszorítja a káros talajgombákat, a fuzáriumot, pítiumot, rizoktóniát, szklerotíniát. Ezen kívül előkészíti a növény védekezőrendszerét a betegségek leküzdésére. Öntözővízbe keverve vagy szilárd formában is kijuttatható, és a talajba kell dolgozni.

H. Cs.